

	Εἰς τὴν Παλαιὰν Ἑλλάδα	Εἰς τὰς Νέας Χώρας	Σύνολον
1920	2.279.397	1.852.924	4.432.321
1921	3.350.051	2.560.853	5.910.904
1922	3.600.368	2.580.504	6.180.872
1923 (μέχρι 1ης Ὀκτωβρίου)	2.139.051	1.807.866	3.946.917

Εἰδικῶς δὲ διὰ τὸ 1921 καὶ 1922 παρήχθησαν σιγαρέττα μηχανοποίητα καὶ χειροποίητα κειχωρισμένως τὰ ἑξῆς εἰς κοιλὰ.

	Εἰς τὴν Παλαιὰν Ἑλλάδα	Εἰς τὰς Νέας Χώρας
1921 χειροποίητα	250.250	80.150
μηχανοποίητα	2.428.610	1.140.000
Σύνολον	2.678.860	1.220.150
1922 χειροποίητα	178.200	66.000
μηχανοποίητα	2.772.600	1.268.000
Σύνολον	2.941.000	1.334.000

ἦτοι κατὰ τὸ
1921

χειροποίητα	330.400	ἀξίας δρ. περ.	16.320.000
μηχανοποίητα	3.368.600	» » »	142.744.000
Σύνολον	3.699.000	» » »	159.264.000

1922

χειροποίητα	324.200	ἀξίας περίπου δραχμ.	11.710.000
μηχανοποίητα	4.040.800	» » »	161.532.000
Σύνολον	4.275.000		173.342.000

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐμφαίνεται ὅτι τὰ δύο τρίτα περίπου τοῦ ἐτησίως εἰσαγομένου πρὸς κοπὴν καπνοῦ μεταβάλλεται εἰς σιγαρέττα. Ἐξ αὐτῶν δὲ τὰ χειροποίητα σὺν τῷ χρόνῳ ἀντικαθίστανται ὑπὸ τῶν μηχανοποιήτων.

Ἀνακεφαλαιοῦντες τὰ ἀνωτέρω ἔχομεν τοὺς ἑξῆς ἀριθμοὺς ἐτησίας κινήσεως.

Μέσος ὁρος καλλιεργουμένων στρεμμάτων	470.000
» » παραγομένου καπνοῦ τόννοι	25-30 χιλ.
» » εἰσαγομένου εἰς τὰ κκιπνεργοστάσια καπνοῦ πρὸς κοπὴν τόννοι	5 6 »
» » παραγομένων σιγαρέττων τόννοι	4 »

Ἐρευνήσωμεν ἤδη τὴν εἰσαγωγικὴν καὶ ἐξαγωγικὴν κίνησιν τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν σιγαρέττων.

Ἰ γνωστὸν τυγχάνει ὅτι ἡ ἐξαγωγή τοῦ καπνοῦ διὰ τὴν Ἑλλάδα εἶναι ἐν ἑκ τῶν ζωτικωτάτων ζητημάτων, καθ' ὅσον εἰσάγεται μέγα μέρος τοῦ διὰ τὰς ἀνάγκας αὐτῆς ἀπαιτουμένου συναλλάγματος, τοῦ ὁποῦ ἡ ποσότης ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ποσοῦ τοῦ ἐξαγομένου καπνοῦ, ὡς καὶ ἐκ τῆς τιμῆς αὐτοῦ. Αὕτη ποικίλει μεγάλως ἀναλόγως τοῦ εἶδους καὶ τῆς προελεύσεως τοῦ καπνοῦ καὶ τῆς τιμῆς τοῦ ξένου συναλλάγματος.

Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ κατ' ἔτος ἐξαγωγή ὑπερβαίνει τὴν παραγωγὴν, καθ' ὅσον μεγάλα πάντοτε ἀποθέματα προηγουμένων ἐσοδειῶν συμπληροῦσι τὰς ἀνάγκας τῆς ζητήσεως τοῦ ἐμπορίου.

Οὕτω κατὰ τὴν τελευταίαν τετραετίαν ἐξήχθησαν τὰ ἑξῆς ποσὰ καπνοῦ εἰς φύλλα.

κατὰ τὸ	1920	χιλιόγρ.	Ποσὸν	Ἄξια
» » 1921	»	»	26.880.000	δρ. 230.830.000
» » 1922	»	»	26.191.800	» 262.423.400
» » 1923	»	»	36.755.000	» 1.390.221.000
» » 1923 _(ἰονεξάμ)	»	»	8.009.300	» 378.930.000

Κατὰ χώρας προορισμοῦ κατανέμονται τὰ ἄνω ποσὰ ὡς ἀκολούθως:

	1920	1921	1922	1923
Γερμανία	6.300.000	10.518.000	15.402.000	3.318.000
Ἡν. Πολιτεῖαι	4.331.000	4.487.000	4.394.000	1.243.000
Αἴγυπτος	4.478.000	3.428.000	3.057.000	577.500
Ὁλλανδία	3.164.000	2.800.000	1.832.000	522.000
Ἰταλία	2.230.000	1.693.000	3.200.000	1.255.000

Ἐπενται διάφοροι ἄλλαι χώραι μὲ μικρότερα ποσὰ.

Κατὰ τὸ ἰον ἐξάμηνον τοῦ τρέχοντος ἐτιος μικρὰ παρουσιάζεται ἡ ἐξαγωγή ἐν σχέσει πρὸς τὸν αὐτὸν χρόνον προηγουμένων ἐτῶν. Ὁ περιορισμὸς οὗτος τῆς ἐξαγωγῆς παρὰ τὴν μεγάλην τιμὴν τοῦ καπνοῦ ἴσως ἀφείλεται εἰς τὴν ἐλπίδα τῆς ἀρσεως τοῦ ἐξαγωγικοῦ τέλους αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται ὅτι τὸ πλεῖστον τοῦ ἐξαγομένου καπνοῦ ἐξάγεται εἰς Γερμανίαν κατόπιν ἔρχονται κατὰ σειρὰν. Ἡν. Πολιτεῖαι, Αἴγυπτος, Ὁλλανδία, Ἰταλία καὶ λοιπαὶ χώραι.

Κατὰ καπνοπαραγωγὸς περιφέρειας ἡ ἐξαγωγή ἔχει ὡς ἑξῆς κατὰ

τά έτη 1922 και 1923 (1ον εξαμήνου), καθ' όσον τών προηγουμένων έτών δεν έχομεν τοιαύτα λεπτομερή δεδομένα.

	1922		1923 (Αην εξαμηνίαν)	
	Ποσόν εις χιλιόγραμμα	Άξια εις δραχμ.	Ποσόν εις χιλιόγραμ.	Άξια εις δραχμάς
Σερρών Εάνθης, Καβάλλας	17.897.507	1.143.300.000	3.145.048	232.807.000
Μακεδονίας	25.000	1.376.000	—	—
Άγρινίου	2.940.587	44.627.000	88.590	3.045.240
Θεσσαλίας και Φθιωτιδο- φωκίδος	9.994.560	108.555.000	1.942.259	35.216.000
Άργολιδοκορινθίας κλπ.	7.813.466	90.813.000	2.106.994	53.708.000

Ο εισαγόμενος έξωθεν εις φύλλα καπνός συμπεριλαμβανομένου και του προωρισμένου δια τούσ ναργιλέδες είναι όλίγος.

Ότως εισήχθη κατά την τελευταίαν τετραετίαν εις χιλιόγραμμα.

Τό	1920		1921		1922	
	ποσόν	άξια	ποσόν	άξια	ποσόν	άξια
Καπνός εις φύλλα	6.404	60.000	174.350	1.264.000	6.170	123.000
» ναργιλέδων	14.480	90.500	16.735	150.000	15.204	550.500

Τό	1923	
	ποσόν	άξια
Καπνός εις φύλλα	609	27.500
» ναργιλέδων	5.800	551.300

Τό κατά τό έτος 1921 εισαχθέν μέγα σχετικώς ποσόν όφείλεται εις καπνόν εκ Βουλγαρίας εισαχθέντα υπό διαμετακόμισιν. Κανονικώς τό πλείστον του όλίγου εισαγομένου εις φύλλα καπνού προέρχεται εκ Τουρκίας, του δε καπνού ναργιλέδων εκ Περσίας.

Η εξαγωγή σιγαρέττων κατά την τελευταίαν τετραετίαν εμφαίνεται εκ τών ακόλουθων.

1920		1921		1922		1ον εξαμ. 1923	
χιλιόγρ.	δραχμάς	χιλιόγρ.	δραχμ.	χιλιόγρ.	δραχμ.	χιλιόγρ.	δραχμ.
221.000	3.334.500	1.075.422	16.395.800	864.366	16.749.000	17.576	892.515

Τά εισαγόμενα δε σιγαρέττα ειςίν ελάχιστα κυρίως προερχόμενα εκ Άγγλίας και Αιγύπτου η Όλλανδίας.

Τό μέγιστον ποσόν σιγαρέττων εισήχθη τό έτος 1922 άνελθόν εις

25.735 χιλιόγραμμα. Κατά τό 1ον εξαμήνου τρέχοντος έτους εισήχθησαν 686 χιλιόγραμμα.

Εν όλίγοις τό ποσόν τών εισαγομένων σιγαρέττων δεν είναι άξιον λόγου.

Ταύτα τά κατά την εισαγωγήν και εξαγωγήν του καπνού και σιγαρέττων.

Ηδη εν συντόμω θα εκθέσωμεν και την φορολογικήν του καπνού άποψιν, δι' ης ούτος άποτελει δια τό Δημόσιον άξιόλογον πηγήν πόρων.

Εν πρώτοις επί του παραγομένου καπνού (εις φύλλα) εισπράττεται, ό εξής φόρος επί της άξιας αυτού.

12ο) ο υπέρ του δημοσίου

2» υπέρ τών προσφύγων

1» υπέρ του αναγκαστικού δανείου.

Τό σύνολον τούτε άποτελει τον έγγειον φόρον δια την Παλαιάν Ελλάδα, την δεκάτην δε δια τας Νέας χώρας.

Ο επί του κοπτομένου καπνού και σιγαρέττων τών διαφόρων ποιότητων κατά χιλιόγραμμον εισπραττόμενος φόρος καταναλώσεως μετά τών εκάστοτε προποποιήσεων αυτού εμφαίνεται εν ταίς λεπτομερείαις εκ του ακόλουθου πίνακος.

	Άρχικός φόρος Ν. 1679	Πρόσθετος φόρος Νόμ. 2160 και 2525	Άντίτιμον σιγαροχάρτου νόμου 1679	Ποσοστόν υπέρ του δανείου	Ποσοστόν υπέρ του δανείου επί του σιγαροχάρτου	Αΰξησις φόρου δια νόμου 2921
Καπνός και σιγαρέττα	α' 20	β' 12	γ' 8	2	2	2
				0,20	0,20	0,20
				2	2	2
				0,20	0,20	0,20
				2	2	2
				0,20	0,20	0,20
				2	2	2
				0,20	0,20	0,20

Ποσοστόν υπέρ του δανείου δια του νόμου 2921	Αΰξησις φόρου δια Νόμ. διατάγματος	Αΰξησις φόρου σιγαροχάρτου δια νομ. διατ.	Σύνολον φόρων	Σύνολον άντιτιμου σιγαροχάρτου	Αΰξησις φόρου καπνού δια νέου Ν. Δ.	Γενικόν σύνολον
2	24	2	82.20	4	48	134.20
2	16	2	58.20	4	34	96.20
2	8	2	34.20	4	24	62.20

Εκτός της άνωτέρω φορολογίας εκάστη σιγαροποιητική μηχανή

επιβαρύνεται με φόρον διὰ δικαίωμα λειτουργίας διὰ δραχμῶν 3650 ἑτησίως.

Αἱ διὰ τῶν ἄνω ἐκάστοτε φορολογιῶν τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν προϊόντων αὐτοῦ πραγματοποιούμεναι τοῦ Κράτους πρόσοδοι ἐμφαίνονται ἐν τῶν ἀκολουθῶν πινάκων διὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.

			Δεκάτη	Ἐγγειος φόρος	Σύνολον
χρῆσις	1919-20	δρ.	7.875.611	7.014.306	14.889.917
»	1920-21	»	31.285.356	7.242.898	38.528.254
»	1921-22	»	58.988.061	13.119.860	72.107.921
»	1922-23	»	70.648.779	19.845.822	90.494.601

Φόρος καταναλώσεως:

			Εἰς Παλαιὰν Ἑλλάδα	Εἰς Νέαν Ἑλλάδα	Σύνολον
χρῆσις	1919-20	δρ.	29.150.203	21.160.179	50.316.382
»	1920-21	»	39.281.959	24.786.830	64.068.788
»	1921-22	»	54.892.724	33.727.416	88.620.140
»	1922-23	»	116.733.031	76.948.994	193.682.025

* Ἦτοι εἰσεπράχθησαν ἐν συνόλῳ.

κατὰ τὸ	1919-20	δρ.	65.206.299
»	»	»	102.597.042
»	»	»	160.728.061
»	»	»	284.176.626

Περαιόντες τὴν ἀνά χεῖρας μελέτην δὲν θεωροῦμεν ἄσκοπον νὰ ἐξάρωμεν τὴν καλαισθησίαν, μεθ' ἧς διενεργεῖται ἐσχάτως παρ' ἡμῶν ἡ συσκευασία τῶν σιγαρέττων ἐν τοῖς κυτίοις καταναλώσεως αὐτῶν, ἅτινα κυτία εἰσὶ προϊόντα ἄριστα τῆς παρ' ἡμῶν κυτιοποιίας καὶ χρωμολιθογραφίας.

ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΡ' ἩΜΙΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΟΛΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΟΙΝΗΣ (1)

ΥΠΟ Θ. Π. ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

I

Τίς ὁ θεσμός.

Ὁ πόλεμος ἐναντίον τῆς ὑποτροπῆς, ἥτις, ὡς γνωστόν, ἀποτελεῖ τὴν πλέον βαρετὰν μορφήν τοῦ ἐγκλήματος καὶ τὴν πλέον ἐπικίνδυνον ἀντικοινωνικὴν ἐκδήλωσιν, ἔφερεν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου πρὸς συζήτησιν καὶ τὸ ζήτημα, ἐὰν καὶ κατὰ πόσον αἱ μικραὶ κατὰ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας ποιναὶ—ὕπὸ τὴν προϋπόθεσιν βεβαίως ὅτι ἡ ποινὴ σκοπὸν δὲν ἔχει τὴν ἀνταπόδοσιν—δύνανται νὰ ἐκπληρώσωσι τὸν σκοπὸν, δι' ὃν ἐνομοθετήθησαν, τὴν ἀντίδρασιν δηλονότι τῆς κοινωνίας κατὰ τοῦ ἐγκλήματος.

Οἱ περὶ τὴν ἐγκληματολογίαν ἀσχολούμενοι, ἀπὸ πολλοῦ, ἐπὶ στατιστικῶν δεδομένων ἐρειδόμενοι, παρατήρησαν, ὅτι αἱ μικραὶ κατὰ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας ποιναί, ἐκτιμώμεναι ἐν φυλακαῖς, ἐν αἷς κοινῇ συμβιοῦσιν ἅπαντες αἱ ἐγκληματῖαι, οὐ μόνον σωφρονίζουσι, ἀλλὰ καὶ διαφθεύουσι καὶ ἐξαχρειοῦσι καὶ δηλητηριάζουσι καὶ ἀποκτηνοῦσι διότι, ἐν ἧ καταστάσει εὐρίσκονται αὐταί, ἀποτελοῦσι ἀληθῆ βόρβορον ἐκχέοντα εἰς τὴν κοινωνίαν «πυῶδες κῶμα καὶ σπέρμα φυσιολογικῆς καὶ ἠθικῆς μεταδόσεως». Ἐφ' ᾧ κατ' ἐπανάληψιν καὶ διεθνή συνέδρια ἐγένοντο πρὸς ἐξεύρεσιν τοῦ τρόπου τῆς ἀντικαταστάσεως τῶν ποινῶν τούτων (Λονδίνου 1877, Ῥώμης 1885, Πετρούπολεως 1890).—

Καὶ πολιτεῖαι μὲν τινες προσεπάθησαν ν' ἀναπληρώσωσι ταύτας διὰ χρηματικῶν ποινῶν, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ διὰ τῆς ἐργασίας. Πλὴν ἀμφοτέραι αἱ προσπάθειαι ἐφυτοζώθησαν καὶ δι' ἄλλας δυσκολίας τεχνικὰς, κυρίως ὅμως διότι ἄλλος τρόπος ἤλθε νὰ ὑποκαταστήσῃ ταύτας, χωρὶς ὡς ἐκ τούτου—ὡς τοῦλάχιστον τὰ στατιστικὰ δεδομένα χωρῶν τινῶν βεβαιώσιν—δ' δι' αὐτῶν ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς τὸ παράπαν ν' ἀναίρεθῇ. Ὁ

(1) Νόμος ΓΩΙΗ' τοῦ ἔτους 1911.—

τρόπος ούτος συνίσταται εἰς τὸ ἐξῆς: ὁ ὑποπίπτων τὸ πρῶτον εἰς ἐλαφρὰ ἀδικήματα καὶ ἕνεκα τούτων τιμωρούμενος, δὲν ἐκτελεῖ τὴν ἐπιβληθεῖσαν αὐτῷ ποινὴν ἐπὶ τι χρονικὸν διάστημα, καθ' ὃ, ἐὰν μὲν δὲν ὑποπέσῃ εἰς ἄλλο ἀδικήμα, θὰ θεωρητῆ ἡ ποινὴ αὐτοῦ ὡς ἐκτεθεῖσα, ἐὰν δὲ τούναντίον, πρὸς τὴν νέαν ποινὴν θὰ ἐκτελεῖ καὶ τὴν προηγουμένην ἀνασταλείσαν. — Ἡ ἀρχὴ αὕτη διὰ τοὺς τὸ πρῶτον ἀδικοπραγούντας δὲν εἶναι ἀπολύτως ἐφεύρεσις τῶν τελευταίων πρὸς σωφρονισμὸν προσπαθειῶν τῆς ἐπιστήμης. Ἀνεγέγραπτο ἐν τῇ παλαιότερᾳ Γαλλικῇ νομοθεσίᾳ ὑπὸ τὸν τύπον τῆς ἐκ μέρους τοῦ Δικαστοῦ νουθεσίας (admonition) πρὸς τὸν τὸ πρῶτον κηρυσσόμενον ἔνοχον ἀδικήματος, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως, οὗτος, ἐὰν ὑποτροπιᾷσῃ, ὑποστῇ νέαν ποινὴν αὐστηροτάτην.

Τὴν μέθοδον ταύτην ἐθέσπισαν πρῶτοι αἱ Ἑνωμένοι πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐν Βοστώνῃ ὑπὲρ τῶν νεαρῶν ἐγκληματιῶν, κατόπιν δὲ (1880) ἐν πάσαις ταῖς λοιπαῖς πολιτεῖαις ὑπὲρ ὅλων γενικῶς τῶν καταδικαζομένων, καὶ κατὰ σύστημα, καθ' ὃ ὁ δικαστὴς διακαίεται, κηρυσσόμενου ἐνόχου τοῦ κατηγορουμένου, νὰ μὴ ἀπαγγέλλῃ ποινὴν, ἀλλ' ἀπλῶς νὰ δρίζῃ χρονικὸν διάστημα δοκιμασίας, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου, ἐὰν μὲν ἡ διαγωγὴ τοῦ εὐεργετουμένου ἐνόχου ἢ ἀψογος, ἢ ἀπόφασις ἐξαφανίζεται, ἂν δ' ὑποπέσῃ εἰς νέαν ἀξιόποιον πρᾶξιν ἢ διάγῃ βίον ἐπίμεμπτον, συλλαμβάνεται ὑπὸ τῆς ἀρχῆς καὶ τὸ δικαστήριον δρίζει καὶ τὴν ποινὴν ἐπὶ τῷ προτέρῳ ἀδικήματι. Βραδύτερον ὅμως αὕτη ἐπεξετάθη καὶ ἐπὶ ἄλλων κρατῶν ὑπὸ διαφόρους τύπους καὶ παραλλαγὰς καὶ τέλος κατὰ τὸ ἐν ἔτει 1889 συνελθὼν ἐν Βρυξέλλαις συνέδριον τῆς Διεθνούς ἐνώσεως τοῦ Ποιν. Δικαίου ἐψηφίσθη τῇ προτάσει τοῦ διαπρεποῦς καθηγητοῦ τῆς Ποινικῆς Νομοθεσίας ἐν τῷ ἐν Παρισίοις Πανεπιστημίῳ Leveillé εὐχῆ, ὅπως εἰς ὅλας τὰς Ποινικὰς Νομοθεσίας τῶν διαφόρων κρατῶν ἀναγραφῆ ὁ θεσμὸς οὗτος.

II

Πότε εἰσήχθη παρ' ἡμῶν.

Ἡ πρὸς εἰσαγωγὴν τοῦ θερμοῦ τούτου καὶ παρ' ἡμῶν κίνησις χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1893. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ περιοδικῷ «Θέμις» σχετικὴν διατριβὴν ὁ κ. Ἀ. Τυπάλδος Μπασιάς. Μετὰ τούτου ἐν ἔτει 1902 ὁ γόν καθηγητῆς τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου ἐν τῷ ἡμετέρῳ πανεπιστημίῳ κ. Τ. Ἡλιόπουλος, μετὰ εὐρείαν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου συζήτησιν ἐν τῷ φιλολογικῷ συλλόγῳ «ὁ Πανασσαρῆς»

διετύπωσε νομοσχέδιον, ὅπερ ὑπεβλήθη πρὸς τὸ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργεῖον, δημοσιεύσας καὶ σχετικὴν μελέτην ἐν τῷ νομικῷ περιοδικῷ «Ἐφημερίς τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Γαλλικῆς Νομολογίας» (τόμ. 22). Κατόπιν ἐν ἔτει 1906 ὁ μὲν κ. Ἀ. Τυπάλδος Μπασιάς, βουλευτὴς ὄν τότε, ὑπέβαλεν εἰς τὴν Βουλὴν πρότασιν νόμου «περὶ τῆς ὑπὸ ὄρον ἀναστολῆς τῆς ἐκτελέσεως τῶν ποινῶν» ἐκ πέντε ἀρθρῶν, ὁ δὲ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργός κ. Δ. Βοκοτόπουλος, μετὰ μῆνα περίπου, εἰσήγαγεν εἰς τὴν Βουλὴν πρὸς ἐπιψήφισιν σχέδιον νόμου «περὶ ἀναστολῆς τῆς ἐκτελέσεως τῶν καταγινωσκουσῶν φυλάκισιν ἢ χρηματικῆν ποινὴν ἀποφάσεων» ἐκ τεσσάρων ἀρθρῶν. Τὸ τε νομοσχέδιον τοῦ Ὑπουργοῦ καὶ ἡ πρότασις νόμου τοῦ κ. Μπασιά παρεπέμφθησαν τὸ ἐπόμενον ἔτος εἰς ἐπιτροπὴν τῆς Βουλῆς, ἣτις ὅμως δὲν κατώρθωσε νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν Βουλὴν τὸ πόρισμα τῆς ἐπεξεργασίας αὐτῶν. Βραδύτερον ὅμως (1909) παρεπέμφθησαν ταῦτα καὶ αὖθις εἰς νέαν ἐπιτροπὴν τῆς Βουλῆς, ἣτις λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ πρὸς αὐτὴν ὑποβληθὲν ὑπόμνημα ὑπὸ τοῦ Ἀρεοπαγίτου κ. Ἀ. Πεταλά ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς ἀπόδοχῆς τοῦ προτεινομένου θερμοῦ μετὰ τῶν ἀναγκαίων κριθέντων περιορισμῶν καὶ τροποποιήσεων τῶν ὑποβληθέντων νομοσχεδίων καὶ συνέστησε τὴν ταχέαν εἰσαγωγὴν αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ νομοθεσίᾳ «πρὸς περιστολὴν τῆς ἐγκληματικότητος». Πλὴν καὶ μετὰ τὰς ἐργασίας ταύτας δὲν κατορθώθη ἡ ἐπιψήφισις σχετικοῦ νομοθετήματος. Τέλος ἐν ἔτει 1911 ὁ τότε ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργός ἀείμνηστος Ν. Δημητρακόπουλος ὑπέβαλεν εἰς τὴν Βουλὴν σχέδιον νόμου «περὶ ἀναστολῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς» ἐκ τεσσάρων ἀρθρῶν, ὅπερ ψηφισθὲν ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἐγένετο νόμος τοῦ Κράτους ὑπ' αὐτῆς ἀριθ. ΓΩΙΗ' (3818). Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον (ἀρ. 1) «Τὰ δικαστήρια καταδικάζοντα εἰς κράτησιν ἢ φυλάκισιν μὴ ὑπερβαίνουσας τοὺς τρεῖς μῆνας δύνανται συνάμα νὰ διατάττωσι δι' ἠτιολογημένης ἀποφάσεως τὴν ἀναστολὴν τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς ἐφ' ὀρισμένον χρονικὸν διάστημα οὐχὶ κατώτερον τῶν τριῶν καὶ οὐχὶ ἀνώτερον τῶν πέντε ἐτῶν. Ἡ περὶ ἀναστολῆς ἀπόφασις δεῖν νὰ λαμβάνηται δι' ὁμοψηφίας τῶν μελῶν τοῦ δικαστηρίου». «Ἀναστολὴ (ἀρθρ. 2) τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς δύναται νὰ χορηγηθῆ μόνον ἂν ὁ καταδικασθεὶς οὐδεμίαν πρότερον ὑπέστη ἄλλην καταδίκην, καὶ ἂν τὸ δικαστήριον ἐκ τῆς ἐρεύνης τῶν περιστάσεων, ὑφ' ἃς ἐτελέσθη ἡ πρᾶξις, τοῦ χαρακτηρος καὶ τοῦ ἐν γένει βίου τοῦ καταδικασθέντος πεισθῆ, ὅτι οὗτος εἶναι ἄξιος τοῦ εὐεργετήματος τούτου». — «Ἐν κατὰ τὸν ὀρισθέντα χρόνον τῆς ἀναστολῆς ὁ καταδικασθεὶς εἰς οὐδεμίαν νέαν ἀξιόποιον ὑποπέσῃ

πράξιν, ή ἀνασταλείσα ποινή θεωρείται ως ἐκτιθείσα. Ἐν ἐναντία περιπτώσει ή ἀνασταλείσα ποινή και ή ποινή τής νέας πράξεως ἐκτελοῦνται δριστικῶς . . . . (ἄρθρ. 3).

Εὐθὺς μετὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ νόμου τούτου (Ἰούλιος 1911) τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης ἐξέδωκε τὴν ὑπ' ἀριθ. 21698 (1911) ἐγκύκλιον πρὸς ἀπάσας τὰς δικαστικὰς τοῦ Κράτους ἀρχάς, ἐν ἣ. εἰς συμπλήρωσιν τῶν ἐν τῷ νόμῳ και τῇ αἰτιολογικῇ αὐτοῦ ἐκθέσει, σχετικῶς (1) ἀνεφέροντο και τὰ ἐξῆς: « . . . ή προσήκουσα ἐφαρμογή (τῶν διατάξεων τοῦ νόμου τούτου) δύναται νὰ ἀποβῆ ἠθοποιὸς και ἐξόχως ὑπηρετικῆ τῆς Δημοσίας τάξεως, ἐν ᾗ ἐξ ἄλλου πλημμελῆς ἀντίληψις τῆς ἐννοίας και τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ ἢ πνεῦμα ἐπιεικειᾶς ἐν τῇ ἐφαρμογῇ του δεινὰς ἀπειλεῖ συνεπειᾶς κατ' αὐτῆς. Τοὺς λόγους οἷτινες και ἀλλαγῶν ἀλλὰ και παρ' ὁμῖν ὑπεγόρευσαν τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ θεσμοῦ τούτου, θέλετε ἴδῃ ἀναπτυσσομένους ἐν τῇ σχετικῇ αἰτιολογικῇ ἐκθέσει. Δύναται ἐν τούτοις νὰ προστεθῆ, ὅτι δὲν ὑπάρχει ξένη ἴσως εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ νομοθέτου και ή τέως ἐπιπολάζουσα δυστυχῶς εἰς τὴν νομολογίαν τῶν παρ' ἡμῖν ποινικῶν δικαστηρίων συνήθεια, ὅπως κηρύττωσιν ἀθόους πολλοὺς τὸ πρῶτον ἀδικοπραγούοντας, ἐπιηραζόμενα τοῦτο μὲν ἐκ τῆς κοινωνικῆς αὐτῶν θέσεως και τοῦ ἄλλως ἀνεπιλήπτου βίου των, τοῦτο δὲ ἐκ τῆς καταστάσεως τῶν παρ' ἡμῖν φυλακῶν. Καὶ ή τακτικὴ ὁμοῦ αὕτη τῶν δικαστηρίων, ή ἄλλως ἐκ πνεύματος κακῶς ἐννοουμένης ἐπιεικειᾶς ὑπαγορευθεῖσα και ἐκλιπούσα ἤδη, θέλει εὐρίσκη προσφυγὴν προσήκουσαν ἐν τῷ νεαρῷ «περὶ ἀναστολῆς τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς» νόμῳ. Ἰδιαιτέρως ἐπιστῶμεν τὴν προσοχὴν τῶν δικαστικῶν ἐν γένει ἀρχῶν ἐπὶ τοῦ ἀρθρου 2 τοῦ νόμου, ἐν ᾗ ἀναγράφονται αἱ ἀπαραίτητοι πρὸς παροχὴν τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀναστολῆς προϋποθέσεις. Ἡ προσήκουσα ἐφαρμογή τῶν διατάξεων τοῦ «περὶ Ποινικοῦ Μητρώου» Β. Διατάγματος τῆς 28 Φεβρουαρίου 1908 και τῶν ἐπὶ τούτῳ ἐρμηνευτικῶν ὁδηγιῶν και ἐγκυκλιῶν ἡμῶν θέλει παρέχῃ ἐπαρκῆ στοιχεῖα πρὸς σχηματισμὸν ἀσφαλούς δικανικῆς πεποιθήσεως».

III

Στατιστικὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Νόμου.

Ἡ παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Δικαιοσύνης λειτουργοῦσα στατιστικὴ

(1) Ἡ ἄνω ἐγκύκλιος περιλαμβάνει και ὁδηγίας, περὶ ἐκτελέσεως τῶν Ν. ΓΩΓ' και ΓΩΜ'.

ὑπηρεσία πρὸς παρακολούθησιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Νόμου ΓΩΓΗ' ὄρισεν, ὅπως παρ' ἐκάστη Εἰσαγγελίᾳ Πρωτοδικῶν τηρεῖται ἀλφαθητικὸν εὐρετήριο τῶν τυχόντων ἀναστολῆς ἐκτελέσεως τῆς ἐπιβληθείσης ποινῆς, ὅπερ καταρτίζεται ἐπὶ τῇ βάσει ἀτομικῶν δελτίων, ἅτινα ὑποβάλλουσιν αὐτῇ οἱ γραμματεῖς τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτῆς ἐδρευόντων ποινικῶν δικαστηρίων περὶ ἐνὸς ἐκάστου ἐκ τῶν καταδικαζομένων και τυγχανόντων τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀναστολῆς. Ἐκ τοῦ βιβλίου τούτου, ἐξ οὗ δύναται ή Εἰσαγγελία ἐπιπροσθέτως νὰ βεβαιῶται ἐκάστοτε, ἂν τις εἰσαγόμενος εἰς δίκην ἔχη ἤδη τύχη ἢ μὴ ἀναστολῆς και εἰς ὅ σημεῖοται ἐναντι τοῦ οἰκείου ὀνόματος ή τυχὸν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀναστολῆς ἐπιβληθεῖσα νέα ποινή, ή συνεπάγουσα και τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀνασταλείσης, ἀντλοῦνται αἱ πληροφορίαι, ἃς ἐκάστη Εἰσαγγελία Πλημμελειοδικῶν παρέχει πρὸς τὸ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργεῖον και ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ή στατιστικὴ ὑπηρεσία αὐτοῦ καταρτίζει δύο ἐτησίους πίνακας, ὧν ὁ εἰς μὲν ἐμφαίνει κατὰ Πρωτοδικειακᾶς περιφερείας ἐν συνόλῳ και κατ' εἶδος ποινῆς τὰς χορηγηθείσας ἀναστολὰς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους ὡς και τὴν διάρκειαν τῶν ἀναστολῶν κατὰ τὸ χορηγησάν αὐτὰς ποινικὸν δικαστήριον, ὁ ἕτερος δ' ἐξετάζει τὰς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀναστολῆς συμβάσας ὑποτροπὰς μετὰ μνείας τὸ μὲν τοῦ ἔτους, καθ' ὃ συνέβη ή ὑποτροπή, τὸ δὲ τοῦ χρόνου ὅστις διέρρευεν ἀπὸ τῆς χορηγήσεως τῆς ἀναστολῆς μέχρι τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἐξετελέσθη ή νέα πράξις.

Ἴνα δυνῆθῃ τις νὰ κρίνη περὶ τῆς ἐπιτυχίας ἢ μὴ τοῦ θεσμοῦ τούτου παρ' ἡμῖν, δεόν πρὸ παντὸς νὰ ἐρευνησῇ, ἂν αἱ διὰ τῆς ποινῆς ἐπιδιωκόμενοι σκοποὶ ἐπληρώθησαν. Ἄλλ' ἵνα ἐπιτύχῃ τούτου ὀφείλει, κατὰ τὴν κρίσιν ἡμῶν, νὰ κατευθύνῃ πρὸς δύο κυρίως σημεῖα τὰς προσπάθειας αὐτοῦ και μάθῃ.

1ον Ἡ ὑποκατάστασις τῆς, καθ' ὃν ὁ νόμος ΓΩΓΗ' ἐθέσπισε τρόπον, ἀπειλῆς ἔσχεν εὐεργετικωτέραν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ κηρυχθέντος ἐνόχου τῆς ἐν ταῖς φυλακαῖς ἐγκαθειρξέως αὐτοῦ ἢ οὐ;

2ον Τὸ γεγονός τῆς μὴ ἐκ μέρους τοῦ καταδικασθέντος ἐκτελέσεως τῆς ἐπιβληθείσης αὐτῷ ποινῆς ἤρε ἢ οὐ γενικῶς τὸν φόβον, ὅστις εἶναι — δι' ἡμᾶς μάλιστα τοὺς Ἑλληνας — τοσοῦτον σπουδαῖος παράγων πρὸς πρόληψιν τοῦ ἐγκλήματος;

Ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 1 ἐρώτημα βεβαίως συνίσταται εἰς τὸ νὰ πληροφρηθῶμεν ποῖον τὸ ποσοστὸν τῶν ἐκ τῶν τυχόντων ἀναστολῆς ὑποπεσόντων ἐκ νέου κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀναστολῆς εἰς ἀδίκημα.

Ἐκ τῶν κατὰ τὸ ἔτος 1917 (1) τυχόντων ἀναστολῆς 4662 ἀτόμων, ὑπεχρεώθησαν νὰ ἐκτίσωσι τὴν ἀνασταλείσαν ποινὴν, λόγῳ συμβάσεως ὑποτροπῆς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀναστολῆς, ἐν ἔλῳ 141, ὧν ὑπετροπίασαν 71 ἐντὸς τοῦ 1ου ἔτους τῆς ἀναστολῆς, 48 ἐντὸς τοῦ 2ου, 20 ἐντὸς τοῦ 3ου, 1 ἐντὸς τοῦ 4ου, 1 ἐντὸς τοῦ 5ου. Ἐκ τῶν 141 τούτων ὑποτρόπων ἐπεβλήθη ποινὴ ἐπὶ τῇ νέᾳ πράξει: εἰς δύο ἐγκληματικῆς, εἰς 120 ἐπανορθωτικῆς καὶ εἰς 19 ἀστυνομικῆς, ἢ φύσις δὲ τῆς νέας πράξεως ὑπῆρξεν ὁμοία μὲν ἐπὶ 64 περιπτώσεων πρὸς τὴν ἐφ' ἣ ἡ ἀνασταλείσα ποινὴ, διάφορος δ' ἐπὶ 77. Γίνεται δ' ἐπιπροσθέτως μνεία, ὅτι ἐκ τῶν ὑποπεσόντων ὡς ἄνω 141 ἀτόμων εἰς τοιαύτην ὑποτροπήν (2) εἶχον καταδικασθῆ εἰς φυλάκισιν μὲν 135 εἰς κράτησιν δ' 6.

Εἰς ἀπάντησιν τοῦ 2ου ἐρωτήματος, δεόν κατὰ τὴν κρίσιν ἡμῶν νὰ ἐρευνηθῆ, ἐὰν ἡ μὴ ἔκτισις ὀρισμένων ποινῶν — κράτησις ἢ φυλάκισις μέχρι 3 μηνῶν — ἦρε τὸν ἐκφοβιστικὸν χαρακτήρα τῆς ποινῆς παρὰ τοῖς λοιποῖς πολίταις καὶ κατὰ συνέπειαν ἐὰν τὸ ποσοστὸν τούτων ἠδύξῃθη ἐν τῇ κλίμακι τῶν ποινῶν διὰ τῆς συναυξήσεως τῶν ἐπισυρουσῶν τοιαύτας ποινὰς ἀδικημάτων. Ἡ ἐγκληματικὴ στατιστικὴ ἐν προκειμένῳ παρέχει τοὺς ἐξῆς ἀριθμοὺς κατὰ τὴν πενταετίαν 1913—1917 (3).

Οἱ καταδικασθέντες εἰς φυλάκισιν μέχρι τριῶν μηνῶν (4) ἀπέτελεσαν τοῦ ἔλου ἀριθμοῦ τῶν καταδικασθέντων: Κατὰ τὸ ἔτος 1913 τὰ 68]οο, κατὰ τὸ ἔτος 1914 τὰ 71]οο, κατὰ τὸ ἔτος 1915 τὰ 71]οο, κατὰ τὸ ἔτος 1916 τὰ 67]οο καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1917 τὰ 60]οο.

IV

Κρίσεις ἐπ' αὐτῶν.

Ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἀνωτέρω ἀριθμῶν, ὑποθέτομεν, ὅτι πᾶς τις

(1) Περιωρίσθημεν εἰς τὸ ἔτος 1917, διότι οἱ δημοσιευόμενοι πίνακες τῆς στατιστικῆς υπηρεσίας δὲν παρέχουσι πάντα τὰ ἐν τῇ παρούσῃ ἀναφερόμενα στοιχεία ἐκ δὲ τῶν ὑποβληθέντων πινάκων τῶν Εἰσαγγελῶν Πλημμελειοδικῶν, ἐξ ὧν ταῦτα δύναται νὰ ἐξαχθῶσι, κατέχομεν μόνον τοὺς τοῦ ἀνωτέρω ἔτους. Εὐνόητον, ὅτι τῶν ἐπομένων ἐτῶν δὲν δύναται νὰ γίνῃ χρῆσις, καθόσον δὲν παρήλθεν ἐτι τὸ ἀνώτατον ὄριον τῆς διάρκειας τῆς ἀναστολῆς (δελία).

(2) Ἡ Βελγικὴ στατιστικὴ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ μεταχειρίζεται τὸν ὄρον «rechute» πρὸς διακρίσιν ἀπὸ τῆς συνήθους ὑποτροπῆς (recidive). —

(3) Μεταγενεστέρων ἐτῶν ἐγκληματικὴ στατιστικὴ δὲν ἔχει ἀκόμη καταρτισθῆ.—

(4) Λόγῳ τοῦ μηδαμινοῦ ἀριθμοῦ τῶν χορηγηθεισῶν ἀναστολῶν εἰς καταδικασθέντας εἰς κράτησιν, ἐξηρέθησαν ἐκ τῶν ἄνω ποσοστῶν οἱ καταδικασθέντες εἰς τὴν ποινὴν ταύτην.—

δύναται νὰ ἐξαγάγῃ σαφῆ συμπεράσματα, ἅτινα, καθ' ἡμᾶς, συνίστανται εἰς τὸ ὅτι τὰ ἀποτελέσματα τῆς εἰσαγωγῆς παρ' ἡμῖν τοῦ θεσμοῦ τῆς ἀναστολῆς ὑπῆρξαν ἀπὸ ἐγκληματολογικῆς ἀπόψεως πλεον ἢ ἱκανοποιητικά. Ἐὰν τις δὲ καὶ περαιτέρω χωρήσῃ, θέλει ἀντιληφθῆ, ὅτι ὁ θεσμὸς ἔσχε σῴτειραν τὴν ἐπίδρασιν του καὶ ἐπὶ ἄλλων εἰσέτι ἐπιπέδων. Λόγῳ τῆς μὴ ἐν ταῖς φυλακαῖς ἐγκαθειρξέως τοσοῦτων ἀτόμων ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον (1) καὶ ἡ Ἐθνικὴ παραγωγὴ δὲν ἀπεστερήθη τῆς ἐργασίας αὐτῶν, καὶ τὸ Δημόσιον ταμεῖον δὲν ὑπεβλήθη εἰς τὴν δαπάνην τῆς διατροφῆς των καὶ τέλος ἀριθμὸς πολιτῶν — κατὰ τεκμήριον ἐκ τῶν μὴ φύσει διεστραμμένου χαρακτήρος — ἀπέφυγε τὸν κίνδυνον τῆς, ἐκ τῆς ἐν ταῖς ἡμετέραις φυλακαῖς παράμονης, ἠθικῆς καὶ ὀργανικῆς διαδρώσεως.

Ἐφ' ᾧ ἔχομεν τὴν γνώμην, ὅτι οὐ μόνον δεόν νὰ ἐξακολουθήσῃ ἰσχύων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ νομοθεσίᾳ ὁ θεσμὸς αὗτος ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπεκταθῆ ἢ τοῖμηνος φυλάκισις. Προτείνομεν ὅμως, ὅπως ἡ ἐπέκτασις αὕτη μὴ γίνῃ ἀλματική, φθάνουσα ἀμέσως τὸ ὄριον τοῦ Βελγικοῦ καὶ τοῦ Ἰταλικοῦ νόμου (6 μηνῶν φυλάκισις), τοῦθ' ὅπερ καὶ ὁ σεβαστὸς μοι κ. Ἄ. Πεταλᾶς προτείνει (2), πολλῶ δὲ μᾶλλον τοῦ Ἀγγλικοῦ (2 ἐτῶν φυλάκισις) καὶ τοῦ Γαλλικοῦ (5 ἐτῶν φυλάκισις), ἀλλὰ νὰ γίνῃ βαθμιαία, — δηλαδή: κατ' ἀρχὰς ἐπὶ ἓνα εἰσέτι μῆνα, εἶτα ἐπὶ δύο καὶ οὕτω καθεξῆς — καὶ πάντοτε ἐφ' ὅσον μεθ' ἐκάστην ἐπέκτασιν διαπιστοῦται, ὅτι προκύπτουσι ταῦτὰ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα τῆς πρώτης ἐφαρμογῆς.

Ὅσαῦτως ἔχομεν τὴν γνώμην, ὅτι ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου Νόμου ΓΩΠΗ' δεόν νὰ ἐπενεχθῶσι καὶ αἱ ἐξῆς ἐτι τροποποιήσεις.

Πρῶτον: Ἐν τῇ α'. § τοῦ ἀρθρ. 1 καὶ μετὰ τὰς λέξεις «τὰ δικαστήρια καταδικάζοντα» νὰ προστεθῶσιν αἱ λέξεις «κατ' ἀντιμωλίαν» καὶ τοῦτο πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ληφθέντων μέτρων κατὰ τῆς ἐρημοδικίας, ἥτις ἐξακολουθεῖ εἰσέτι νὰ ὑφίσταται ἐν ἐπικινδύνῳ ὀρθοῖσι καὶ μόνον «ἐξ ἀνωτέρας βίας ἢ ἄλλων ἀνυπερβλήτων αἰτίων» νὰ μὴ δικαιολογῆται.

Δεύτερον: Ἡ α' § τοῦ ἀρθρ. 3 ν' ἀντικατασταθῆ οὕτως: «Ἐὰν ὁ καταδικασθεὶς ὑποπέσῃ κατὰ τὸν ὀρισθέντα χρόνον τῆς ἀναστολῆς εἰς νέαν ἀξιόποινον πρᾶξιν, ἐφ' ἣ θέλει τῷ καταγνωσθῆ διὰ τελεσιδίκου ἀποφάσεως ποινὴ ἐπανορθωτικὴ ἢ ἐγκληματικὴ, ἢτε ἀνασταλείσα ποινὴ καὶ ἡ ποινὴ τῆς νέας πράξεως ἐκτελοῦνται ἀθροιστικῶς. Ἐν ἐναντίᾳ

(1) Κατὰ τὸ ἔτος 1922 ἔτυχον ἀναστολῆς 4824 άτομα, ἅτινα ἔδει κατὰ μέσον ἔρον νὰ ἐκτίσωσιν ἐν ταῖς φυλακαῖς 50600 ἡμέρας, ἐξαιρουμένων τῶν ὑπὸ στρατ. διαστηρίων καταδικασθέντων καὶ τυχόντων ἀναστολῆς στρατιωτικῶν.—

(2) Ἀρχεῖον Οἰκονομικῶν καὶ Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν—Τομ. 2. τεύχ. Δ'.

περιπτώσει ἡ ἀνασταλείσα ποινὴ θεωρεῖται ὡς ἐπιτιθεῖσα. Διὰ τῆς ἐξαιρέσεως τῶν πταισματοδικῶν παραβάσεων, αἰτινες δέον νὰ θεωρῶνται ὡς οἰονεὶ πειθαρχικά παραπτώματα καὶ οὐχὶ ὡς ἀπόρροια ἐγκληματικῶν βροπῶν, ἔχομεν τὴν γνώμην, ὅτι πλείοτερον ἐπικουρεῖται ὁ σκοπὸς τοῦ θεσμοῦ. Ἐννοεῖται, ὅτι διὰ τούτου δὲν θέλομεν νὰ παρίδωμεν τὴν σημασίαν, ἣν ἐνέχουσι πταισματοδικαὶ τινες παραβάσεις, ὡς αἱ τῶν ἀρθ. 673 693—696 τοῦ ἡμετέρου Ποιν. Νόμου. Ἀναγνωρίζομεν, ὅτι τοιαῦτα μικροαδικήματα, παρ' ὅσον τὸ ἀπὸ ἀπίψεως ἀντικειμένου ἀσήμαντον αὐτῶν, σχεδὸν πάντοτε ἀποτελοῦσι τὸ σπέρμα, ἐξ οὗ, συντρεχόντων εὐνοϊκῶν ὄρων, ἀσφαλῶς θέλει ἐκκολαφθῆ ἔλκος. Ἀλλὰ ταῦτα δέονται εἰδικῆς προσοχῆς, ἥτις, καθ' ἡμᾶς, μόνον εἰς ἐγκάθειρξιν ἐν φυλακαῖς, οἶαι αἱ παρ' ἡμῖν, δὲν πρέπει νὰ συνίσταται. καὶ

Τρίτον: Ἐν τέλει τοῦ ἀρθρ. 2 νὰ προστεθῆ ἡ ἐξῆς πρότασις «Προκειμένου περὶ παραβάσεως κατ' ἐγκλησιν διωκομένης, ἢ κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Προέδρου τοῦ Δικαστηρίου ἢ τοῦ Πταισματοδίκου δῆλωσις ἐπ' ἀκροατηρίῳ τοῦ καταδικασθέντος, ὅτι αἰτεῖται τὴν συγγνώμην τοῦ παθόντος, δέον ν' ἀποτελῆ τὴν ἀναγκαίαν προϋπόθεσιν τῆς ἐκδόσεως τῆς περὶ ἀναστολῆς ἀποφάσεως». Ἡ ἀναγραφὴ τοιαύτης διατάξεως ἐν τῇ ἡμετέρῳ νόμῳ, οὐδαμῶς ἀπαντωμένη, ἔχομεν τὴν γνώμην, ὅτι ἐτι μᾶλλον θέλει ἐξυπηρετήσῃ τοὺς σκοποὺς τοῦ θεσμοῦ. Ἐάν ἡ ἐπιστήμη σήμερον παραδέχεται, ὅτι ἡ ποινὴ δὲν ἔχει ὡς σκοπὸν τὴν ἐκδίκησιν, ἐν τούτοις ὅμως ὁ παθὼν εὐχαρίστως θὰ ἔσλεπε τὸν ἐγκληματικὸν ἐν τῇ φυλακῇ, ἱκανοποιουμένου οὕτω τοῦλάχιστον τοῦ ἠθικοῦ αὐτοῦ αἰσθήματος, ἀφοῦ ἄλλως σπανίως ἀποζημιῶνται. Δοθέντος ὅμως, ὅτι ἡ κατὰ κατὰ τοιοῦτον τρόπον αἰτησις συγγνώμης, ὅσον δὴποτε καὶ ἂν ἤθελε θεωρηθῆ ὡς ἀπλοῦς τύπος, ἐν τῷ ἀοράτῳ τοῦ ἀνθρώπου κόσμῳ τιμᾶται τὴν τιμὴν ἐκατόν εἰρηκῶν, αἶρεται οὕτως καὶ ἡ ἀληθῶς σοβαρωτάτη κατὰ τοῦ θεσμοῦ ἐπίκρισις. (Lammassch—1889=Ferri—Sociologie Criminelle p. 1916).

Ἀθήναι Ὀκτώβριος 1923.

ΚΡΙΤΙΚΑΙ

1 Παπαναστασίου Ἀλεξάνδρου: Δημοκρατία καὶ ἐκλογικὸν σύστημα. (ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ Ἀρχείου τῶν Οἰκονομικῶν καὶ Κοινωνικῶν ἐπιστημῶν τόμ. 3 [1923] τεύχ. Α') Δημοκρατικά φιλὰδια ἀριθμ. 1 Ἐκδοτικὸς Συνεταιρισμὸς ὁ Προμηθεύς. Ἀθήναι 1923.

2 Χαριτάκη Γ.: Περὶ ἀναλογικῆς ἐκλογῆς Β. Ἀθήναι 1923.

1. Τὰ ἀντιπροσωπευτικὰ πολιτεύματα τίθενται εἰς λειτουργίαν διὰ τῆς ἐκλογῆς ἀντιπροσώπων. Ἐξ αὐτοῦ καὶ μόνου καταφαίνεται, ποίαν σημασίαν ἔχει διὰ τὴν λειτουργίαν ἀντιπροσωπευτικοῦ πολιτεύματος ὁ ἐκλογικὸς νόμος, ὁ ὁποῖος ἂν δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς θεμελιώδεις τοῦ ἀντιπροσωπευτικοῦ πολιτεύματος ἀρχάς, δύναται νὰ ματαιώσῃ τοὺς σκοποὺς του, τ. ἔ. τὴν ἰσότητά των πολιτῶν καὶ τὴν λαϊκὴν κυριαρχίαν.

Οἱ ἄνδρες τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζονται τὰ σημερινὰ ἀντιπροσωπευτικὰ πολιτεύματα, ἐπεδίωκον φανατικῶς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἰσοπολιτείας, ἐνόμιζον δὲ ὅτι ἐξασφαλίζει αὐτὴν ἡ κατανομή των βουλευτικῶν ἐδρῶν κατὰ ἐκλογικὰς περιφερείας ἀναλόγως πρὸς τὸν πληθυσμὸν ἐκάστης ἐξ αὐτῶν. Ἐξαιρετικῶς μόνον καὶ ἀσθενῶς διειτυπώθη τότε ἡ γνώμη, ὅτι ἡ ἀναλογία τῆς κατονομῆς των βουλευτικῶν ἐδρῶν θὰ ἔπρεπε νὰ στηρίζεται εἰς τὴν κατὰ πολιτικὰς ἀρχάς καὶ ὄχι κατὰ περιφερείας συσσωμάτωσιν των ἐκλογέων.

Ἐκ πρώτης ἐντυπώσεως φαίνεται ὅτι ἡ κατὰ πλειονοψηφίαν ἐκλογὴ των βουλευτῶν εἰς ἐκάστην περιφέρειαν ἱκανοποιεῖ τὴν ἀρχὴν τῆς ἰσότητος των πολιτῶν καὶ τὴν ἐπ' αὐτῆς ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας στηριζομένην ἑτέραν ἀρχὴν τῆς ἐπικρατήσεως τῆς γνώμης τῆς πλειονοψηφίας.

Τὰ πράγματα ὅμως ἀποδεικνύουν ἐσφαλμένην τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν. Ἡ κατάληψις ὅλων των βουλευτικῶν θέσεων εἰς μίαν περιφέρειαν ἀπὸ ἓν κόμμα τὸ ὁποῖον πλειοψηφεῖ τοῦ ἀντιπάλου του, ἔστω καὶ κατὰ μίαν μόνην ψήφον, ἀντίκειται προφανῶς εἰς τὴν ἐννοίαν τῆς ἰσοπολιτείας, καθόσον ἀποκλείει ἀπὸ τὴν ἀντιπροσώπευσιν εἰς τὴν Βουλὴν σοβαρὰς πολιτικὰς μερίδας. Ἐπὶ πλέον τὸ πλειοψηφοῦν ἐκλογικὸν σύστημα, ἂν ἡ κατανομή των κομματικῶν δυνάμεων εἰς τὰς διαφόρους περιφερείας εἴνε ἀνώμαλος, δηλαδὴ εἰς μερικὰς περιφερείας ἢ πλειονοψηφία εἴνε μεγίστη καὶ εἰς ἄλλας ἢ μειονοψηφία εἴνε σχετικῶς μικρά, εὐκόλον εἴνε νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὴν κατάκτησιν των περισσοτέρων βουλευτικῶν θέσεων ἀπὸ τὴν ἐν τῷ συνόλῳ τοῦ Κράτους μειονοψηφοῦσαν πολιτικὴν μερίδα.

Αἱ ἀντιθέσεις αὐταὶ τοῦ πλειοψηφικοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος πρὸς τὰς βάσεις τοῦ ἀντιπροσωπευτικοῦ πολιτεύματος συνετέλεσαν κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἀντιπροσωπεύσεως των μειονοψηφῶν, δηλ. εἰς τὴν ἐπιδιώξιν τῆς ἐξασφαλίσεως μιᾶς περιορισμένης βουλευτικῆς ἐκπροσωπήσεως των μειονοψηφῶν, ἔπειτα δὲ εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἀναλογικῆς ἀντιπροσωπεύσεως, δηλ. τῆς βουλευτικῆς ἐκπροσωπήσεως ἐκάστου κόμματος ἀναλόγως των πραγματικῶν δυνάμεων του, τ. ἔ. τοῦ ἀριθμοῦ των ὑπὲρ αὐτοῦ ψηφίζοντων ἐκλογέων.

Παρ' ἡμῖν τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν εἶχε μελετηθῆ ὅσον ἔπρεπε, μολοντί εἰς Ἑλλήνα ἐπιστήμονα, τὸν κ. Νικόλαον Σαρίπολον, ὀφείλεται ἡ παλαιότερα συστηματικὴ ἐργασία ἐπὶ τοῦ θέματος, γαλλιστὶ ἐκδοθεῖσα ἐν ἔτει 1899.

Ἡ πρώτη σοβαρά μελέτη τοῦ ζητήματος ὀφείλεται εἰς τὸν κ. Ἀλέξ. Παπαναστασίου. Τὸ βιβλίον του: *Δημοκρατία καὶ Ἐκλογικὸν Σύστημα*, εἰς τὰ κύρια αὐτοῦ στοιχεία, ὑπῆρξεν ἀγόρευσις εἰς τὸν Δημοκρατικὸν Σύλλογον Ἀθηνῶν, κατὰ μέρος δὲ ἀνακοίνωσις εἰς τὴν Ἐταιρείαν τῶν Κοινωνικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν οὐχ ἦντον κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν ὑπέστη προφανῶς πλείστας συμπληρώσεις καὶ ἐπεξηγήσεις, αἱ ὁποῖαι κατέστησαν τὴν ἐργασίαν τοῦ κ. Α. Παπαναστασίου ἐπιστημονικὴν πραγματείαν ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητος.

Ὁ κ. Α. Π. ἠσχολήθη καὶ ἄλλοτε μὲ τὴν ἀναλογικὴν ἀντιπροσωπεΐαν καὶ εἶνε ὁ θερμότερος θιασώτης αὐτῆς. Ὡς πολιτικός, ἀνήκει εἰς τοὺς ἰδρυτὰς τοῦ Δαϊκοῦ Κόμματος (Κοινωνιολογικῆς Ὁμάδος), τὸ ὁποῖον εἶχε περιλάβει εἰς τὸ πρόγραμμά του τὴν ἀρχὴν τῆς ἀναλογικῆς ἀντιπροσωπεΐας. Ὡς βουλευτὴς τῆς Β' Ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς ἐπρότεινε τὴν διὰ συνταγματικῆς διατάξεως καθιέρωσιν αὐτῆς, τὴν ὁποῖαν καὶ βραδύτερον ὑπεστήριξεν εἰς διάφορα ἀρθρα ἐφημερίδων κατ' εἰσήγησιν δὲ αὐτοῦ οἱ Φιλελεύθεροι πληρεξούσιοι εἰς τὴν τελευταίαν συνταγματικὴν Ἐθνοσυνέλευσιν περιέλαβον εἰς τὰς προτάσεις των περὶ τῶν ἐπινοηθέντων συνταγματικῶν μεταρρυθμίσεων τὴν καθιέρωσιν τῆς ἀναλογικῆς ἀντιπροσωπεΐας.

Ἄλλ' ὅλαι αἱ προηγουμένη ἐργασίαι τοῦ κ. Α. Π. δὲν ἤμποροῦν νὰ συγκριθοῦν μὲ τὴν τελευταίαν διεξοδικὴν πραγματείαν του.

Εἰσαγωγικῶς ὁ κ. Α. Π. τονίζει τὴν ἀνάγκην τῆς ὀργανώσεως τῶν κομμάτων, ἡ ὁποῖα χαρακτηρίζει τὰ κόμματα ἀρχῶν, καὶ τὴν ὁποῖαν καθιστᾷ πλέον ἀναγκαίαν ἢ ἰδιάζουσα μορφή τῆς Ἐπαναστάσεως ἐχούσης ὡς φορέα τὸν Στρατόν, οἱ περιορισμένοι σκοποὶ τῆς καὶ ἡ παροδική της διάρκειά.

Διὰ τὰ φέρη ἢ Ἐπαναστάσεις σταθερώτερα ἀποτελέσματα καὶ διὰ τὰ πλήρη τὰς βαθυτέρας αἰτίας τῶν λαϊκῶν συμφορῶν, θὰ ἐπρεπε νὰ γίνῃ λαϊκή, δηλ. νὰ γίνῃ φορεὺς αὐτῆς ὁ λαὸς καὶ νὰ ἀποβλέψῃ εἰς ριζικωτέρας μεταβολάς. Μία ἀπὸ αὐτὰς εἶνε ἡ μεταβολὴ τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς καθιερώσεως τῆς ἀναλογικῆς ἀντιπροσωπεΐας, μέρος ἀναποσπάστου τῆς δημοκρατικῆς ἰδεολογίας τοῦ συγγραφέως.

Εἰσερχόμενος εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ κυρίου ζητήματος εὐρίσκει, μετὰ βραχείαν ἀνάλησιν τῶν κυρίων χαρακτηριστικῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος, ὅτι ἡ περισσότερο ἀξία λόγου μεταρρυθμίσεως αὐτοῦ δέον νὰ συνίσταται εἰς τὸν τρόπον τῆς κατανομῆς τῶν βουλευτικῶν θέσεων. Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ παραδειγμάτων ἐκ τῶν ἐκλογικῶν ἀποτελεσμάτων ἄλλων κρατῶν εὐρίσκει ὅτι τὸ πλειοψηφικὸν σύστημα ἀντιπᾶσκει πρὸς τὰς βάσεις τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος, ἀφοῦ δι' αὐτοῦ ἄλλοτε μὲν διευκολύνεται ἡ κατάπνιξις, δηλ. ὁ ἀποκλεισμός ὑπὸ τῆς Βουλῆς σοβαρῶν μειονοψηφικῶν, ἄλλοτε δὲ εὐνοεῖται ἡ κατάκτησις τῶν περισσοτέρων βουλευτικῶν θέσεων ἀπὸ τὴν μειονοψηφίαν. Τὰ παραδοξα αὐτὰ ἀποτελέσματα ἐξεδηλώθησαν καὶ εἰς τὰς Ἑλληνικὰς ἐκλογὰς τῆς 1ης Νοεμβρίου 1920.

Ἔως τὴν οὐδέποτε εἶχε γίνῃ παρ' ἡμῖν στατιστικὴ ἐξέτασις τῶν ἐκλογικῶν ἀποτελεσμάτων. Διὰ τοιαύτην ἐργασίαν παρουσιάζει πρᾶγματι πρόσκομμα ἢ διὰ σφαιριδίαν ἐκλογή.

Ὁ κ. Α. Π., ὑποβάλλων πρώτην φορὰν εἰς στατιστικὴν ἐρευναν Ἑλληνικὰ ἐκλογικὰ ἀποτελέσματα, παρέκαμψε τὴν δυσχερείαν αὐτήν. Εἰς τοῦτο τὸν διευκόλυνεν ὁ μεγάλος φανατισμός, μὲ τὸν ὁποῖον διεξήχθη ἡ ἐκλογὴ τῆς 1ης Νοεμβρίου. Εἰς τὴν ἐπιμελημένην στατιστικὴν ἐργασίαν του ἔλαβεν ὁ κ. Α. Π. ὑπ' ὄψιν μόνον τὰς δύο ἀντιπάλους πολιτικὰς μερίδας (Φιλελευθέρους—Ἠνωμένα

Κόμματα) καὶ ἐξηκείβωσε τὰς πραγματικὰς τῶν δυνάμεις, ἀφοῦ ἔλαβε τὸν μέσον ὄρον τῶν ψήφων τῶν περισσοτέρων ψηφισθέντων ὑποψηφίων τῶν μερίδων τούτων εἰς ἐκάστην περιφέρειαν μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ ἴσου πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν βουλευτικῶν θέσεων ἐκάστης περιφέρειας.

Ἐλήφθησαν δὲ ὅτι ὄψιν οἱ λοβότες περισσοτέρας ψήφους ὑποψήφιοι, διότι εἰς μερικὰς περιφέρειαις ὑπῆρχον περισσοτέροι τοῦ ἑνὸς συνδυασμοὶ τοῦ αὐτοῦ κόμματος.

Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἡπολογισμοῦ τούτου καὶ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν πλειοναζουσῶν, λόγῳ τῶν διπλοψηφισμάτων ψήφων, εὐρίσκειται ὅτι ἐπὶ 746.946 ψηφοφορησάντων ἐκλογέων ἦσαν Φιλελεύθεροι 375.803 τ. ἔ. ἢ πλειονοψηφία, καὶ 371.143 ὁπαδοὶ τῶν Ἠνωμένων Κομμάτων. Ἐν τούτοις τὰ 2)3 περίπου τῶν βουλευτικῶν θέσεων κατελήφθησαν ἀπὸ τοὺς ὑποψηφίους τῶν Ἠνωμένων Κομμάτων!

Ἀφοῦ καὶ μὲ τὸ παράδειγμα τῶν τελευταίων ἐκλογῶν καταδεικνύει ὁ κ. Α. Π. τὰ τερατώδη ἀποτελέσματα τοῦ πλειονοψηφικοῦ συστήματος, ἐξετάζει τὰς μεθόδους, διὰ τῶν ὁποίων ἐπεχειρήθη ἕως τῶρα ἡ διόρθωσις τοῦ κακοῦ, δηλ. τὰ συστήματα τῆς ἀντιπροσωπεΐας τῶν μειονοψηφικῶν (περιορισμένη ψήφος, — ἐπιπρωρετικὴ ψήφος—ἐνιαῖον τῆς ψήφου κτλ.), τὰ ὁποῖα ὁμως δὲν δίδουν ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα, διότι παρέχουν ἀδαιρέτως ἀντιπροσωπεύειν εἰς τὰς μειονοψηφίας, καὶ ἡ δικαία κατανομή τῶν θέσεων ἐξαρτᾶται πάλιν κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ τὴν τύχην.

Ἐπειτα ἐξετάζει τὰ διάφορα συστήματα τῆς ἀναλογικῆς ἀντιπροσωπεΐας. Μὲ τρόπον πρωτότυπον καὶ σαφῆ ἐκθέτει πῶς ἐγίνε σκέψις νὰ ἱκανοποιηθῇ ἡ ἰδέα τῆς ἀναλογικῆς ἀντιπροσωπεΐας διὰ τῆς καταργήσεως τῶν τοπικῶν περιφερειῶν. εἰς ποίας δυσχερείας προσέκοψεν αὐτή, πῶς ἐπεδιώχθη νὰ δοθῇ ἱκανοποιητικὴ λύσις διὰ τῆς διατηρήσεως μὲν τῶν τοπικῶν περιφερειῶν, πλην μὲ τὴν εὐρεσιν ἐνὸς ἐκλογικοῦ διαμέτου τοῦ ἀθροίσματος τῶν ψήφων τῶν διαφόρων κομμάτων, τὸ πηλίκον τῆς διαιρέσεως τοῦ ὁποῖου νὰ καθορίσῃ τὸν τρόπον τῆς μεταξὺ τῶν κομμάτων κατανομῆς τῶν βουλευτικῶν θέσεων.

Ἀκολουθῶς ἐκθέτει ποίας ἀτελείας παρουσιάζουν οἱ χρησιμοποιηθεῖσαι μέθοδοι, τὰς ὁποίας αἶρουν τὰ ἥϊότερα συστήματα (Γερμανικόν, Τσεχοσλοβακικόν), κατὰ τὰ ὁποῖα γίνεται μὲν ἡ πρώτη κατανομή τῶν θέσεων ἐντὸς τῶν τοπικῶν ἐκλογικῶν περιφερειῶν, ἀλλὰ τὰ μένοντα ἀχρησιμοποίητα ὑπόλοιπα ψήφων ἀθροίζονται καθ' ὅλον τὸ κράτος καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀθροίσματος κατανέμονται ἀνάλογως αἱ παραμένονσαι ἀδιάθετοι θέσεις.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον χρησιμοποιοῦνται δι' ἕκαστον κόμμα ὅλαι αἱ ψήφοι τὰς ὁποίας λαμβάνει καθ' ὅλον τὸ κράτος, πλην ἐνὸς ἐλαχίστου ποσοστοῦ, τὸ ὁποῖον δυνατόν εἶνε νὰ μείνῃ ἀχρησιμοποίητον.

Τὸ ἀπλούστερον τῶν συστημάτων τούτων εἶνε τὸ Γερμανικόν, τὸ ὁποῖον συνιστᾷ ὁ κ. Α. Π. χωρὶς τοὺς περιορισμούς του. Κατ' αὐτὸ ὀρίζεται ἐκ τῶν προτέρων ἐκλογικὸς διαμέτης (εἶνε ἐν Γερμανίᾳ ὁ ἀριθμὸς 60.000), τὸ πηλίκον δὲ τὸ ὁποῖον δίδει ἢ δι' αὐτοῦ διαιρέσεις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ψήφων ἐκάστου κόμματος προσδιορίζει τοὺς βουλευτὰς τοὺς ὁποίους ἐκλέγει ἕκαστον ἐξ αὐτῶν.

Τὰ μένοντα ἀχρησιμοποίητα ὑπόλοιπα τῆς διαιρέσεως ταύτης ἀθροίζονται κατ' εὐρυτέρας ἐκλογικὰς περιφέρειας καὶ γίνεται δευτέρα κατανομή βουλευτικῶν θέσεων ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ πηλίκου δευτέρας διαιρέσεως διὰ τοῦ ἐκλογικοῦ διαμέτου. Τέλος τὰ τυχὸν παραμένοντα ἀχρησιμοποίητα ὑπόλοιπα ἀθροίζονται πάλιν διὰ τρίτην καὶ τελευταίαν φορὰν καθ' ὅλον τὸ Κράτος καὶ γίνεται τελευταία